

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/10/2025
Identifikačné číslo spisu:	1109201589
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1109201589.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. Y., narodenej XX. L. XXXX, Š., R.. V. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Váčokom, Bratislava, Vázovova 9/A, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-17C/31/2009 (pôvodne na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17C/31/2009), o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2024 sp. zn. 7Co/109/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom, v poradí druhým č. k. 17C/31/2009-250 z 23. októbra 2014 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 17 600 eur s tým, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozsudku.

1.1. Vec právne posúdil podľa § 27 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 1, § 2, § 3 ods. 1 a 2, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1 a 2, § 9 ods. 1 a 2, § 10, § 17 ods. 1 až 4, § 20 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) a podľa § 442 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Súd prvej inštancie konštatoval, že otázka danosti žalobného nároku bola vyriešená prvým rozsudkom č. k. 17C/31/2009-157 z 9. júna 2011, potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 26. novembra 2013 sp. zn. 14Co/436/2011. Pri posudzovaní nároku žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej jej nezákonným trestným stíhaním vzal do úvahy skutočnosti, že do začatia trestného stíhania viedla život bezúhonného občana, bola riadne zamestnaná trvale od roku 1979 a bez záznamu v registri trestov. Ďalej prihliadol na závažnosť ujmy v rodinnom živote a okolnosti, za ktorých k nej

došlo, keďže išlo o slobodnú matku starajúcu sa o neplnoleté dieťa, navyše v období, keď syn nastupoval na strednú školu a potreboval podporu rodiča. Zohľadnil traumy žalobkyne prežívanú v spojení s reakciami okolia, ako aj zásah do rodinného života spočívajúci v zlom prežívaní celej situácie matkou žalobkyne. Súd prvej inštancie v intenciách pokynu odvolacieho súdu porovnal podobné prípady, v ktorých bolo rozhodnuté o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy, avšak vzhľadom na rozdielnosť skutkových stavov a následkov spôsobených poškodeným dospel k záveru, že týmto spôsobom nebolo možné vyhodnotiť nárok žalobkyne. Výšku nemajetkovej ujmy tak určil v najvyššej výške, ktorú pripúšťalo novelizované ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., a to z dôvodu, že v tomto prípade išlo o škodu spôsobenú priamo štátom, resp. jeho orgánmi. Žalobkyňa preukázala, že ujma, ktorú utrpela následkom nezákonného trestného stíhania a väzby bola natoľko citeľná, že nepeňažné zadostučinenie nebolo v danom prípade postačujúce. Uzavrel, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy plne odzrkadľuje všetky následky, ktoré žalobkyni vznikli, hoci sa dodatočne nepreukázali v plnej miere jej tvrdenia o ujme vzniknutej v pracovnom živote. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 151 ods. 2 v tom čase účinného zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 28. apríla 2021 sp. zn. 7Co/80/2019 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 22. júna 2023 sp. zn. 9Cdo/30/2022 zrušil rozsudok odvolacieho súdu z 28. apríla 2021 sp. zn. 7Co/80/2019 pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3. Odvolací súd rozsudkom z 21. augusta 2024 sp. zn. 7Co/109/2023 opätovne potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny a priznal žalobkyni proti žalovanej nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

3.1. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že s prihliadnutím na okolnosti prejednávanej veci samotné konštatovanie porušenia práva nebolo dostačujúcim zadostučinením. Žalobkyňa si uplatnila nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu v trvaní od 2. júla 2003 do 26. septembra 2003, celkovo 87 dní. Nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu odvolací súd posúdil v súlade s ustanovením § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. na základe podmienok zákona č. 58/1969 Zb., avšak s poukazom na judikát najvyššieho súdu R 13/2009 aj podľa článku 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Odvolací súd vychádzajúc z právnych názorov vyslovených v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/15/2012, 6Cdo/152/2018 a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 754/2016 konštatoval, že Dohovor neobsahuje kritériá pre určenie výšky odškodnenia, preto bolo potrebné vychádzať zo všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich ochranu osobnosti, a to § 11 až § 13. Výkonaným dokazovaním bolo preukázané, že väzba u žalobkyne vyvolala ujmu na osobnostných právach, a to znížením jej dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti. Odvolací súd prihliadol na dĺžku trvania zásahu, medializáciu tohto prípadu, ako aj na skutočnosť, že žalobkyňa pôsobila ako policajka a neoprávneným zásahom bolo znížené jej spoločenské hodnotenie, znevážené jej odborné uznanie, spochybnená jej dôveryhodnosť a vážnosť. Bolo preukázané, že pozbavenie osobnej slobody žalobkyne malo vplyv i na jej maloletého syna (v čase vzatia žalobkyne do väzby mal 16 rokov), ktorého ako slobodná matka vychovávala a ako jediný rodič mu poskytovala zázemie a stabilitu. Odvolací súd vo vzťahu k primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu poukázal na niektoré rozhodnutia súdov v obdobných prípadoch. Súdom prvej inštancie priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v hornej hranici sumy za jeden deň väzby, a to v sume 50 eur/deň, čo celkovo predstavovalo 4 350 eur, považoval s poukazom na preukázané okolnosti daného prípadu za odôvodnený.

3.2. Vo vzťahu k nároku žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie, trvajúce od 1. júla 2003 do 18. januára 2008 (4 roky, 6 mesiacov a 18 dní), odvolací súd poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016 a stotožnil sa s právnym názorom, že aj v prípade,

ak bolo trestné stíhanie začaté za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., je možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy s ohľadom na čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd. S účinnosťou od 1. januára 2013 bolo zákonom č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 514/2003 Z. z., doplnené ustanovenie § 17 ods. 4 limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, podľa ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 215/2006 Z. z. Konštatoval však, že kritériá pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, v súčasnosti ustanovené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., a limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno aplikovať na prípady, keď uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané pred dňom nadobudnutia ich účinnosti (t. j. vo vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013). Z tohto dôvodu neboli súdy týmito ustanoveniami v prejednávacom prípade viazané, keďže trestné stíhanie žalobkyne sa začalo 1. júla 2003.

3.3. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že trestné stíhanie žalobkyne bolo neoprávneným zásahom značnej intenzity a rozsahu, pretože vytvorilo negatívny obraz o žalobkyňi, ktorý vyvolal ujmu na jej osobnostných právach, a to znížením jej dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti s prihliadnutím na dĺžku trvania tohto zásahu a tiež na medializáciu tohto prípadu. Žalobkyňa pôsobila ako policajka a neoprávneným zásahom bolo znížené jej spoločenské hodnotenie, znevážené jej odborné uznanie, spochybnená jej dôveryhodnosť a vážnosť. Z výsluchu svedkyne R. L. vyplynulo, že rodina žalobkyne trestné stíhanie žalobkyne považovala za šok, ľudia ich rodinu ohovárali a syn žalobkyne sa bál reakcií spolužiakov. Námietku žalovanej o nedôveryhodnosti svedkyne R. L. odvolací vyhodnotil ako nedôvodnú, keďže existencia blízkeho vzťahu strany a svedka nemá za následok jeho automatickú diskvalifikáciu. Navyše svedkyňa ako blízka osoba žalobkyne vnímala o to intenzívnejšie pocity žalobkyne spojené s obmedzením osobnej slobody a trestným stíhaním žalobkyne. Jej výpoveď nevykazovala známky nejakého koordinovaného spoločného postupu so žalobkyňou.

3.4. Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že pri určovaní jej výšky nie sú stanovené žiadne kritériá, preto je vždy na voľnej úvahe súdu, aby s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu sám vymedzil skutočnosti významné pre určenie výšky náhrady. Súhlasil so závermi súdu prvej inštancie, že trestné stíhanie žalobkyne výrazne ovplyvnilo jej dovtedajší život a život jej rodiny a svojím rozsahom a intenzitou predstavovalo značný zásah do osobnostných práv žalobkyne, pričom jeho negatívne následky by pociťoval ako závažnú ujmu každý na jej mieste a v jej postavení. To, že žalobkyňa bola vystavená nezákonnému vyšetrovaniu, sa prejavilo na jej osobnosti, utrpela jej občianska česť a ľudská dôstojnosť. Nezanedbateľná pri posudzovaní tejto ujmy bola tiež skutočnosť, že žalobkyňa ako bezúhonná osoba bola obvinená zo spáchania trestného činu a pozbavená slobody, čo nepochybne zvyšovalo jej neistotu a odôvodnene prehlbovalo u nej vnímanie celého procesu s negatívnou prognózou. Rovnako odôvodnený bol strach žalobkyne o budúcnosť jej dieťaťa. Medializácia prípadu i prepustenie zo služobného pomeru po viac než desiatich rokoch služby (prakticky od skončenia stredoškolského štúdia) dokresľujú závažnosť ujmy žalobkyne, ktorú jej trestné stíhanie spôsobilo.

3.5. Odvolací súd odkázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/125/2019, podľa ktorého ak žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, nemožno rozhodnúť, že mu náhrada škody nebude vôbec priznaná. Podľa ustálených názorov najvyšších súdnych autorít s odkazom aj na judikatúru EŠLP trestné stíhanie nie je možné považovať len za príčinu vzniku ujmy, ale samo osebe zasahuje do života dotknutej osoby, do jej súkromia, povesti, cti a predstavuje záťaž, a tak to bolo aj v prípade žalobkyne. Trestné stíhanie, skončené zastavením z dôvodu, že žalobkyňa takýto skutok nespáchala, sa dotklo jej súkromia, cti, dobrého mena. Počas obdobia trestného stíhania bola žalobkyňa vystavená neistote, ako skončí jej prípad a musela sa podrobovať úkonom trestného stíhania. Odvolací súd zohľadnil aj dĺžku trestného stíhania, a to 4 roky a cca 7 mesiacov, pričom zdôraznil, že ujma s postupujúcim časom spravidla rastie. Neprimeraná dĺžka stíhania totiž spôsobuje udržiavanie osoby v stave neistoty, pričom neobstojí argumentácia žalovanej, že takéto trvanie trestného stíhania sa nevymyká časovému rámcu trestných stíhaní v obdobných veciach. Podstatné je totiž to, že išlo o nezákonné trestné stíhanie (ktoré nemalo byť voči žalobkyňi vedené

vôbec) a dôvodom zastavenia trestného stíhania v tomto prípade bola skutočnosť, že bolo nepochybné preukázané, že skutok sa nestal.

3.6. Odvolací súd objasnil, že aj povaha trestnej veci je kritériom, ktoré bolo potrebné zohľadniť z hľadiska rozhodovania o výške priznanej náhrady, t. j. čím závažnejší trestný čin sa kladie osobe za vinu, tým negatívnejšie prežíva obvinený trestné stíhanie, pretože sa obvykle spája s hrozbou prísnejšieho trestu a vyššieho spoločenského odsúdenia. Z vykonaného dokazovania bol preukázaný dopad trestného stíhania na žalobkyňu a dopad na jej súkromie, vzťahy v rodine, spoločenské (medializácia trestného stíhania) i pracovné vzťahy (prepustenie z práce). Odvolací súd poukázal na rozhodnutia súdov o výške náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a uzavrel, že považoval za spravodlivé priznať žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy za 4 roky a cca 7 mesiacov trvajúce nezákonné trestné stíhanie v sume 13 250 eur, čo predstavuje mesačne sumu cca 245 eur. Takáto náhrada je nielen primeraná s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti tohto individuálneho prípadu, ale rešpektuje aj § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v spojení s § 6 ods. 1 zákona č. 215/2006 Z. z. (minimálna mzda ku dňu začatia trestného stíhania, t. j. 1. júla 2003, predstavovala 202 eur mesačne). Odvolací súd pritom zohľadnil aj fakt, že žalobkyni sa nedostalo primeraného zadost'učinenia v inej ako peňažnej forme a vzhľadom na značný odstup času na jej reparovanie už nebolo postačujúce len samotné konštatovanie porušenia práva. Náhradu nemajetkovej ujmy priznanú súdom prvej inštalancie tak nepovažoval odvolací súd za ľubovôľu a ani za odporujúcu skutkovému stavu zistenému v danom spore. Ostatné odvolacie námietky žalovanej vyhodnotil odvolací súd ako nepodstatné pre rozhodnutie súdu v spore, preto sa nimi osobitne nezaoberal.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4.1. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo dostatočne odôvodnené a jeho závery boli arbitrárne. Odvolací súd síce uviedol argumenty, prečo nepovažuje výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za neprimerane vysokú, avšak neuvedol žiadne dôvody alebo argumentáciu, ktorá by aj s poukazom na vykonané dokazovanie (výsluch svedka) predstavovala podklad pre priznanie náhrady žalobkyni práve v uvedenej limit prekračujúcej výške. Dovolateľka následne analyzovala jednotlivé prípady, na ktoré poukázal odvolací súd a konštatovala, že v uvedených prípadoch sa realizoval výsluch 4 - 8 svedkov, kým v prejednávacom spore bola vypočítaná iba jedna svedkyňa. Podľa dovolateľky odvolací súd nevzal do úvahy vlastnú rozhodovaciu činnosť v sporoch, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spoluobvinenými žalobkyne. Poukázala na spor vedený pod sp. zn. 5Co/210/2017, v ktorom bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 1 580 eur (20 eur/deň väzby) a spor vedený pod sp. zn. 4Co/281/2019, v ktorom bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 2 433,20 eura (27,65 eura/deň väzby). V ostatnom z uvedených prípadov sa odvolací súd vysporiadal i s nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016 (na ktorý i v tomto prípade odvolací súd opakovane poukazoval) a so záverom, že sumu 620 eur mesačne nepovažoval ústavný súd za neprimeranú ako odškodnenie trestného stíhania (hoci nešlo o väzbu) vo veci, v ktorej boli preukázané v súvislosti s trestným stíhaním výrazne negatívnejšie následky než v prípade žalobkyne v rodinnom živote poškodeného (rozpad rodiny a manželstva), v jeho zdravotnom stave (srdcový kolaps a práceneschopnosť) a v sťaženom pracovnom uplatnení. Použitie tohto nálezu ústavného súdu však v tomto konaní bolo odvolacím súdom aplikované v neprospech žalovanej.

4.2. Dovolateľka tiež namietala, že miera preukázania žalobkyňou tvrdených následkov bola nepostačujúca pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 17 600 eur. Súd vychádzal výlučne z tvrdení žalobkyne a jednej svedkyne, ktorá navyše v podstatnej miere vypovedala o tom, ako trestné konanie žalobkyne ovplyvnilo život jej samej a synovi žalobkyne, vo vzťahu k žalobkyni uviedla len to, že „o tejto veci“ sa hovorilo v obci, žalobkyňa vo väzbe schudla, bola nervózna a zničená a do práce sa už nevrátila (zápisnica z pojednávania zo dňa 14. marca 2011). Žiadne iné dokazovanie o intenzite zásahu

vykonané nebolo. Odvolací súd primárne konštatoval výlučne prezumované následky, ktoré sa osobitne nepreukazujú a v konkrétnosti poukázal iba na skutočnosť, že žalobkyňa bola slobodná matka, bezúhonná, na jej prepustenie z práce a medializáciu. Záver o dopadoch trestného stíhania na vzťahy v rodine, priateľské a spoločenské vzťahy z ničoho nevyplýval, resp. nebol preukázaný (svedkyňa o ňom nevypovedala). Osobitne žalovaná za nedôvodný považovala postup odvolacieho súdu, ktorý pri určovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy vzal do úvahy aj medializáciu trestnej veci žalobkyne, pretože za následky spojené s medializáciou trestnej veci žalovaná nenesie žiadnu zodpovednosť, preto ich nemohol súd pri rozhodovaní zohľadniť.

4.3. Dovolateľka označila ako nesprávny aj samotný výpočet priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, keď súd prvej inštancie priznal žalobkyni 50-násobok minimálnej mzdy v čase svojho rozhodovania, a teda nevychádzal z relevantných dátumov, ako napr. rok, keď bola žalobkyňa vzatá do väzby, prípadne keď prišlo k zastaveniu trestného stíhania (roky viažuce sa ku konkrétnemu zásahu orgánu verejnej moci, resp. k ukončeniu tvrdeného zásahu), ale podmienil výšku náhrady nemajetkovej ujmy rokom vydania svojho rozhodnutia (rok 2014). Odvolací súd tento celkom nesprávny záver bez akéhokoľvek odôvodnenia potvrdil, čím odobril stav, v zmysle ktorého je výška náhrady nemajetkovej ujmy závislá od momentu rozhodovania súdov, nie od momentu, kedy došlo k zásahu, resp. jeho ukončeniu.

4.4. V rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka tvrdila, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ktorej výška nebola v súlade so zákonom č. 274/2017 Z. z. a inými hmotnoprávnymi predpismi upravujúcimi odškodnenie, súdnou praxou a relevantnými rozhodnutiami EŠLP a zásadou spravodlivého zadost'učinenia. Mala za to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy je neprimerane vysoká, pričom zo strany súdov išlo o ľubovôľu. Argumentovala tým, že podľa ustanovení zákona č. 215/2006 Z. z., resp. zákona č. 274/2017 Z. z. za najzávažnejší dôsledok (smrť) zákon umožňuje priznať maximálnu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy, čo by v tomto prípade predstavovalo 13 450 eur (minimálna mzda za rok 2008, kedy bolo zastavené trestné stíhanie, bola 269 eur). V konaniach vedených podľa zákona č. 58/1969 Zb. (ako ani podľa zákona č. 514/2003 Z. z.) nemožno poškodeným priznávať sumy, ktoré by v konečnom dôsledku bagatelizovali nároky priznávané podľa ustanovení zákona č. 215/2006 Z. z. a zákona č. 274/2017 Z. z. Inak povedané, ujma za stratu na živote (ako najzávažnejší dôsledok, za ktorý zákon priznáva maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy) nemôže byť odškodňovaná sumou v zásade rovnakou ako ujma pociťovaná v súkromnom živote. V opačnom prípade by došlo k ničím neodôvodnenej nerovnosti a neprimeranosti, čo by bolo v rozpore so zásadou rozumného a spravodlivého usporiadania občianskoprávných vzťahov. Súdny oboch inštancií však priznali žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy pociťovanej v súkromnom živote vyššiu, akou by bolo možné v maximálnej výške odškodniť ujmu na živote. Aj podľa rozhodovania EŠLP by priznaná finančná náhrada nemala byť neprimeraná iným finančným kompenzáciám, napríklad výške náhrady za utrpenie a bolesť, ktoré boli spôsobené napr. telesnými zraneniami (Karhuvaara a Italehti v. Fínsko). Podobne sa vyjadril aj najvyšší súd, keď konštatoval, že „priznávanie premrštených súm by mohlo viesť k bezdôvodnému obohacovaniu sa a dokonca by mohlo bagatelizovať niektoré ujmy na iných základných právach“ (rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005). Rozhodnutie odvolacieho súdu predstavuje podľa názoru dovolateľky zásadný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu týkajúcej sa priznávania primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, pretože sám dovolací súd judikoval, že všeobecné súdy rozhodujúce o určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy sú povinné vychádzať z hmotnoprávných predpisov, ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu ako aj z relevantných rozhodnutí EŠLP (sp. zn. 4Cdo/31/2021, 1Cdo/88/2023, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 2Cdo/30/2019, 5Cdo/127/2019, 7Cdo/100/2017). Zákonná úprava limitov výšky náhrady nemajetkovej ujmy v zákone č. 514/2003 Z. z., priamo poukazujúca na osobitný právny predpis upravujúci odškodnenie, bola len potvrdením záverov, ku ktorým dospela dlhodobá a ustálená súdna prax. Naviac súdy opreli svoje rozhodnutie o existenciu takých následkov v živote žalobkyne, ktoré neboli ničím odôvodnené.

5. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovanej nevyjadrila.

6. Najvyšší súd ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

8. Z citovaného ustanovenia a contrario vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

10. V prvom rade bolo potrebné preskúmať prípustnosť dovolania, ktorú dovolateľka odvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivý proces dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu a arbitrárnosť záverov napadnutého rozsudku.

13. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

14. Podľa ústavného súdu zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná absenciou súvislosti právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaného prípadu, rozporom s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

15. Keďže námietky žalovanej týkajúce sa nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia boli vo svojej podstate námietkami nesprávneho posúdenia veci odvolacím súdom (vzhľadom na v zásade rovnakú argumentáciu v časti dovolania odôvodňujúcej prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP), ktoré však v súlade s konštantou judikatúrou najvyššieho súdu nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (porovnaj R 54/2012, R 24/2017, 9Cdo/248/2021), dovolací súd sa nimi podrobnejšie zaoberá v rámci posúdenia uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm.

a) CSP.

16. V stručnosti k namietanej vade podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovení § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Odvolací súd nielenže potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ale reagoval aj na všetky podstatné odvolacie argumenty žalovanej. Odvolací súd osobitne zdôvodnil splnenie jednotlivých predpokladov pre úspešnosť žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy voči štátu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe a nezákonným rozhodnutím o trestnom stíhaní v zmysle ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. a v intenciách zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu z 22. júna 2023 sp. zn. 9Cdo/30/2022. Objasnil, na základe čoho dospel k záveru o výške náhrady nemajetkovej ujmy v rámci každého z oboch titulov osobitne. Vysvetlil, že zohľadnil dopad trestného stíhania na súkromie žalobkyne, vzťahy v rodine (slobodná matka starajúca sa o maloleté dieťa), spoločenské (medializácia trestného stíhania, charakter jej pracovnej pozície) i pracovné vzťahy (prepustenie z práce po viac ako 10 rokoch služby), súčasne zohľadnil bezúhonnosť žalobkyne, dĺžku trestného stíhania, povahu skutku, za ktorý bola žalobkyňa stíhaná, dôvod zastavenia trestného stíhania a neexistenciu odškodnenia zo strany žalovanej (body 22.4, 22.5, 22.8, 23.9, 23.10, 23.11 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Z rozhodnutia je zrejmé, že odvolací súd prihliadal aj na judikatúru najvyššieho súdu i ústavného súdu, ako aj na rozhodovaciu prax ESLP a porovnal prejednávany prípad s inými rozhodnutiami súdov v obdobných veciach (body 22.1, 22.2, 23.3, 22.4, 22.6, 22.7, 23.1, 23.2, 23.6, 23.7, 23.8, 23.11, 23.13 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd vysvetlil, že priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie (t. j. oddelene od väzby) vo výške 13 250 eur považoval za spravodlivú a primeranú s ohľadom na výšku minimálnej mzdy v roku 2003, t. j. v čase začatia trestného stíhania žalobkyne (to však neznamená, že ju určil podľa minimálnej mzdy), uviedol aj to, že ide mesačne o sumu cca 245 eur a porovnal túto výšku s náhradou priznanou v rozhodnutiach ústavného súdu a najvyššieho súdu (body 23.13 a 23.14 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Pokiaľ dovolateľka mienila namietat celkovú výšku priznanej nemajetkovej ujmy v sume 17 600 eur, ktorá podľa nej odporovala ustanoveniu § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ide o námietky proti právnomu posúdeniu sporu (§ 421 ods. 1 CSP). Naviac odvolací súd vysvetlil, že v prejednávanej veci nebol viazaný limitom v zmysle citovaného ustanovenia (bod 23.2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) a preto jeho odôvodnenie nemožno považovať za zmätočné či nejasné.

17. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je možné považovať za nedostatočne odôvodnené. Pokiaľ ide o namietanú arbitrárnosť jeho záverov vzhľadom na dovolateľkou namietané limity náhrady, touto argumentáciou sa dovolací súd bude zaoberať nižšie v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

18. Aj keď dovolateľka uviedla, že v rámci vady podľa § 420 písm. f) CSP nenapáda zistený skutkový stav, ale len arbitrárne závery, ktoré na jeho podklade súdy prijali, svojím obsahom táto argumentácia („odvolací súd rozhodol na základe vyhodnotenia jednej svedeckej výpovede a žiadne iné dokazovanie ohľadom intenzity zásahu do práv žalobkyne nevykonala“, na inom mieste „výsluch jedného svedka predstavoval podklad pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v limit prekračujúcej výške“) spadá pod námietky proti nesprávne zistenému skutkovému stavu, resp. nesprávnemu vyhodnoteniu vykonaného dokazovania.

19. V tejto súvislosti dovolací súd zdôrazňuje, že nie je súdom skutkovým, ani súdom tretej inštancie, pretože na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nemôže formulovať nové skutkové závery a je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd má možnosť len posúdiť, či konanie nebolo postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý

proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, pričom tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

20. Hodnotenie dôkazov spôsobom, s ktorým dovolateľka nesúhlasí, nemožno samo o sebe považovať za porušenie jej procesných práv (sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Ústavnú udržateľnosť tohto právneho názoru potvrdil aj ústavný súd (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020). Zásada voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP, vychádza z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov zo strany odvolacieho súdu nepovažoval dovolací súd za ľubovôľu. Nemožno prisvedčiť tvrdeniu žalovanej, že odvolací súd rozhodol na základe jediného dôkazu - výsluchu svedka. Je potrebné zdôrazniť, že žiadny zákon nestanovuje vyššiu silu toho-ktorého dôkazného prostriedku a ani počet dôkazov predpísaný na to, aby súd mohol určitú skutočnosť považovať za preukázanú. V tom je práve podstata zásady voľného hodnotenia dôkazov. Môže totiž nastať situácia, keď ani väčšie množstvo vykonaných dôkazov nemusí postačovať na prijatie záveru súdu o dôvodnosti žaloby a naopak situácia, keď jediný dôkaz môže spoľahlivo preukázať tvrdenú skutočnosť. Preto porovnávanie výsledkov sporov z pohľadu počtu svedeckých výpovedí (ako to urobila žalovaná v dovolaní) ani nie je prakticky možné a správne. Porovnávať je možné len skutkové okolnosti prípadu, nie spôsob (počet dôkazov), akým boli tieto okolnosti preukazované. Namietat' možno len úvahu súdu o výsledkoch dokazovania a ním prijaté závery, pokiaľ z konkrétneho dôvodu nezodpovedajú vykonanému dokazovaniu, resp. odporujú jeho výsledkom. Takúto námietku však dovolateľka nevzniesla. Len všeobecne tvrdila, že „miera preukázania žalobkyňou tvrdených následkov bola nepostačujúca pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 17 600 eur“ bez toho, aby uviedla konkrétne vady vykonaného dokazovania alebo jeho vyhodnotenia. Podobne argument dovolateľky, že súdy opreli svoje rozhodnutie o existenciu takých následkov v živote žalobkyne, ktoré neboli ničím odôvodnené, zostal len v rovine všeobecného tvrdenia, bez špecifikácie, ktoré konkrétne následky neboli odôvodnené, resp. nevyplyvali z vykonaného dokazovania. Takéto nekonkrétne tvrdenia neumožňovali dovolaciemu súdu podrobiť vyhodnotenie dôkazov a z neho odvodené skutkové zistenia súdov dovolaciemu prieskumu v zmysle predchádzajúceho bodu tohto odôvodnenia.

21. Je logické, že práve matka žalobkyne intenzívne vnímala pocity žalobkyne spojené s obmedzením jej osobnej slobody a trestným stíhaním (bod 23.4 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), a preto vedela podať o nich svedectvo. Navyše z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že vzal do úvahy nielen výpoveď matky žalobkyne, ale celý súbor zistených skutočností, ktoré posúdil jednotlivo a aj vo vzájomnej súvislosti (zásah do sféry súkromia žalobkyne, rodinného života, pracovného života, medializácia prípadu, charakter, dĺžka trestného stíhania a jeho zastavenie, porovnaj body 11, 22.5, 22.8, 23.3, 23.5, 23.9, 23.10 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Dovolací súd nepovažuje za procesné pochybenie ani to, že odvolací súd vzal do úvahy všeobecne prezumované následky trestného stíhania, pretože tie sa nevymykali z rámca prejednávaneho prípadu z hľadiska závažnosti skutku, z ktorého bola žalobkyňa obvinená, dĺžky nezákonného trestného stíhania, väzobného stíhania v tomto konkrétnom prípade a boli v súlade s ostatnými preukázanými skutočnosťami (zásah do rodinného života, pracovného života žalobkyne). Odvolací súd v tomto smere správne poukázal na podobný prístup najvyšších súdnych autorít v ich rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/125/2019, 3Cdo/137/2008, R 13/2009, III. ÚS 754/2016, I. ÚS 689/2014.

22. V rámci namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka z obsahového hľadiska namietala aj porušenie princípu právnej istoty, keď tvrdila, že odvolací súd nevzal do úvahy vlastnú rozhodovaciu činnosť v konaniach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spoluobvinených žalobkyne, aplikujúc v nich závery rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016.

23. Právna istota je základným pilierom právneho štátu, ktorý zaručuje, že každý môže legitímne

očakávať, že jeho právny prípad bude rozhodnutý stabilne, predvídateľne a v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou. Nielen najvyšší súd, ale aj krajské a okresné sudy sú povinné sledovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, vrátane rozhodnutí iných sudcov (resp. senátov) toho istého súdu a túto predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť musia zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú (napr. nálezy ústavného súdu z 21. novembra 2017 sp. zn. III. ÚS 289/2017 a z 25. júna 2019 sp. zn. III. ÚS 275/2018). Súčasťou tohto princípu je aj vlastná judikatúra (sudy sú viazané vlastnými predchádzajúcimi rozhodnutiami) a pokiaľ sa súd od nej chce odchyliť, musí tento svoj odklon dôkladne odôvodniť.

24. Odvolací súd však v prejednávanej veci neporušil princíp právnej istoty, pretože v rozhodnutí vykonal komparáciu s rozhodnutiami iných súdov v skutkovo a právne podobných prípadoch (body 22.7 a 23.13 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Je pravdou, že neurobil komparáciu prípadu s rozhodnutiami v sporoch spoluobvinených žalobkyne v rovnakej trestnej veci, to však nemalo za následok porušenie práv žalovanej, a to predovšetkým preto, že v sporoch, na ktoré poukázala, bola priznaná nemajetková ujma len za nezákonné rozhodnutie o väzbe a nie za nezákonné rozhodnutie o trestnom stíhaní tak, ako v tu prejednávanej veci. Komparácia tak bola možná len v časti priznaného nároku v sume 4 350 eur za nezákonnú väzbu, vo vzťahu k zvyšnej časti priznanej nemajetkovej ujmy boli uvedené rozhodnutia iných senátov bez právneho významu. Pritom priznané náhrady nemajetkovej ujmy za väzobné stíhanie v uvedených rozhodnutiach variovali a boli nielen nižšie (sp. zn. 18C/30/2009, 12C/31/2009) ale aj rovnaké (sp. zn. 21C/299/2009, 24C/30/2009), dokonca v niektorých prípadoch aj vyššie (sp. zn. 22C/266/2009 - 5 500 eur, sp. zn. 10C/31/2009 - 5 000 eur), než priznali sudy v tu prejednávanom spore. Rozhodnutia súdov v tejto veci teda nevybočili z rámca iných rozhodnutí súdov vo vzťahu k výške priznanej nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne procesne neprípustné, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

26. Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzovala aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vyčítala odvolaciemu súdu, že sa odklonil od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (prezentovanej rozhodnutiami sp. zn. 6MCdo/15/2012, 4Cdo/31/2021, 1Cdo/88/2023, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/25/2019 a ďalšími) v otázke určenia primeranej náhrady nemajetkovej ujmy.

27. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

28. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

29. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

30. Vo vzťahu k tomuto dôvodu dovolací súd považuje za potrebné poukázať na to, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť v dovolaní nastolená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na

individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, sudy by rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Právna otázka, ktorej vyriešenie nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu, teda ktorej vyriešenie nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

31. V rámci posúdenia procesnej prípustnosti uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovanej neobsahuje výslovne formulovanú dovolaciu otázku, tú je však možné vyabstrahovať z obsahu dovolania. Dovolateľka napádala riešenie otázky posúdenia primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy a spôsobu jej určenia. Za nesprávne právne posúdenie označila určenie výšky nemajetkovej ujmy bez zohľadnenia ustanovení zákona č. 215/2006 Z. z., resp. zákona č. 274/2017 Z. z., rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ústavného súdu v obdobných prípadoch, relevantných rozhodnutí ESLP a v rozpore so zásadou spravodlivého zadost'účinenia poškodených podľa iných hmotnoprávných predpisov.

32. Koncept dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 CSP nadväzuje na princíp uvedený v čl. 2 Základných princípov CSP, podľa ktorého každý má právo legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, každý má právo legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99, II. ÚS 19/2016). Prípustnosť dovolania z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP má teda zaručiť, aby sporové konanie bolo založené na rešpektovaní ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (porov. dôvodovú správu k § 421 CSP).

33. Dovolací súd konštantne vo svojich rozhodnutiach uvádza, že pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je podstatné, že musí ísť o takú právnu otázku, ktorá je významná nielen pre prerokovávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov (uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/228/2017, 1Cdo/65/2018, 3Cdo/12/2018, 7Cdo/24/2020, 9Cdo/28/2020, 9Cdo/96/2020, 8Cdo/131/2020, 4Cdo/263/2020, 4Cdo/273/2020, 2Obdo/31/2020, 1Obdo/17/2021, 4Obdo/84/2021, 1Cdo/264/2021, 1Cdo/68/2022, 9Cdo/44/2024).

34. Z formulácie ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je zrejmé, že ak má byť dovolanie prípustné, musí sa nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom týkať rozhodovacej praxe dovolacieho súdu - či už v tom zmysle, že sa odvolací súd od takejto rozhodovacej praxe odklonil [písm. a)], že rozhodovacia prax ešte neexistuje [písm. b)], alebo že rozhodovacia prax dovolacieho súdu nie je jednotná [písm. c)]. Pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP teda nepostačuje nesúhlas dovolateľa s právnym posúdením veci odvolacím súdom (právna otázka), ale musí ísť o posúdenie takej právnej otázky, ku ktorej existuje, alebo by mohla existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Inak by rozčlenenie ustanovenia § 421 ods. 1 na písmená a), b), c) nemalo logické opodstatnenie a postačovalo by kritérium nesprávneho právneho posúdenia veci tak, ako to bolo upravené v predchádzajúcom procesnom kódexe [kde však bola prípustnosť dovolania obmedzená diformitou medzi rozhodnutím súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu alebo pripustením dovolania v rozhodnutí odvolacieho súdu - § 241 ods. 2 písm. c) v spojení s § 238 a § 239 Občianskeho súdneho poriadku].

35. Je potrebné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti opravného prostriedku. Dovolanie totiž nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených väd konania a rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad.

36. Ak je teda prípustnosť dovolania v ustanovení § 421 ods. 1 vymedzená odkazom na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, znamená to, že zákonodarca obmedzil možnosť dovolacieho prieskumu právneho posúdenia vecí len na také právne otázky, ktorých vyriešením sa môže vytvárať rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Nejde tu o rezignáciu dovolacieho súdu na ochranu základných práv a slobôd, resp. subjektívnych práv strán v konkrétnom sporovom konaní, ale o jej zákonné limity. Uvedené obmedzenie prípustnosti dovolacieho prieskumu právneho posúdenia vecí stanovil samotný zákonodarca. Ak by dovolací súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania (ako mimoriadneho opravného prostriedku) pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

37. Pokiaľ žalovaná v dovolaní ako právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 CSP nastolila otázku primeranosti (adekvátnosti) výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, išlo de facto o posúdenie konkrétnej výšky priznanej náhrady za konkrétnych súdmi zistených skutkových okolností. Ide teda síce o otázku aplikácie práva, ale o takú otázku, ktorá je viazaná na konkrétny, veľmi individuálny skutkový stav veci. Určenie primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy závislé od výsledku posúdenia individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Závery súdov pri posudzovaní tejto otázky sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností danej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré viedli súdy k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia, pričom dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. V skutočnosti tak dovolateľka neformulovala relevantnú otázku k niektorej norme hmotného alebo procesného práva, ktorú by bolo možné zovšeobecniť ako výkladový problém, ale len polemizovala so spôsobom aplikácie právnej normy na konkrétny skutkový stav. Takto formulovanou dovolacou námietkou vlastne požadovala, aby dovolací súd vykonal nové individuálne právne posúdenie sporu. To však nemožno považovať za prípustný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP.

38. Súdny rozhodujúce o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch sú však v každom prípade povinné vyrovnávať sa s relevantnými argumentmi strán sporu o neprimeranosti výšky náhrady a prihliadať aj na rozsah náhrady v iných obdobných veciach (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017 a v nich odkazované rozhodnutia ústavného súdu a EŠLP). Túto zásadu nesporne treba považovať za súčasť konštantnej judikatúry. V preskúmvanej veci sa odvolací súd s relevantnými rozhodnutiami vyšších súdov v obdobných veciach vysporiadal, ako už bolo uvedené vyššie, v bodoch 16 a 24 tohto odôvodnenia. Na druhej strane však zohľadnenie judikatúry EŠLP, ústavného súdu či dovolacieho súdu nemožno chápať ako mechanické prepočítavanie výšky náhrad na deň väzby alebo trestného stíhania, keďže tomu bránia osobitné okolnosti prípadu, ktoré sú vždy rozhodujúce.

39. Súdna prax nie je schopná vytvoriť ustálenú judikatúru zohľadňujúcu konkrétne individuálne okolnosti každého sporu, iba stanoviť všeobecne aplikovateľné kritériá, ktoré umožňujú preskúmateľnosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy. V tomto zmysle sa odvolací súd od ustálenej judikatúry neodchýlil, naopak, na ňu prihliadal, keď ako rozhodujúce kritériá pre záver o primeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne vzal do úvahy osobu žalobkyne v čase začatia trestného stíhania (slobodná matka maloletého dieťaťa), okolnosti trestného stíhania, vrátane toho, že skutok, ktorý jej bol kladený za vinu, mal súvisieť s výkonom jej práce policajtky ako verejného činiteľa, závažnosť následkov v osobnom aj pracovnom živote, ako aj dĺžku trestného stíhania a väzby, pričom však už samotné vzatie do väzby bez ohľadu na dĺžku jej trvania predstavuje závažný zásah do osobnej slobody. Ústavný súd v náleze z 24. januára 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016 (v ktorom sa ako jedným z mála rozhodnutí objavujú aj „číselné“ kritériá primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrené jednotlivými sumami za mesiac trestného stíhania resp. väzby) vo vzťahu k individuálnym okolnostiam konkrétnej veci konštatoval, že v takejto výške priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považuje za ústavne konformnú. To však vôbec neznamená, že by ústavne konformná nemohla byť za iných skutkových okolností aj iná, v tomto prípade po prepočte na mesiac nižšia náhrada nemajetkovej ujmy za nezákonné

trestné stíhanie a naopak, v prepočte na mesiac vyššia náhrada nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu. V súvislosti s citovaným nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016, ale aj s ostatnými rozhodnutiami vyšších súdov, odvolací súd správne neprebral mechanicky výšku náhrad z odkazovaných rozhodnutí, ale vykonal aj diferenciáciu porovnávaných prípadov (body 22.6 až 22.8 a body 23.9, 23.13 a 23.14 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

40. Aj s argumentáciou o potrebe vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie sa odvolací súd vyčerpávajúco vysporiadal (body 23.2 a 23.14 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), pričom sa neodchýlil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. V zmysle rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/140/2019, 7Cdo/262/2015, podporených už spomínaným nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016, nie je prípustné vyžadovať aplikáciu limitácie skrytým aplikovaním hraníc stanovených inými právnymi predpismi. Odkaz v rozhodnutiach najvyššieho súdu na to, že je potrebné vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/15/2012, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 5Cdo/127/2019, 1Cdo/88/2023) nemožno chápať tak, že by sa mali tieto predpisy priamo uplatňovať aj v oblasti zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym postupom pred 1. januárom 2013, ako to v dovolaní naznačovala žalovaná, keď argumentovala zákonnými limitmi a osobitne ustanoveniami § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., § 5 ods. 1 a § 6 zákona č. 215/2006 Z. z.

41. K tomu odvolací súd považuje za potrebné doplniť, že priame uplatnenie právnej úpravy podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá limituje výšku náhrady odkazom na osobitný predpis o náhradách poskytovaných obetiam trestných činov (zákon č. 215/2006 Z. z., dnes zákon č. 274/2017 Z. z.) aj na škodu, za ktorú zodpovedá štát podľa zákona č. 58/1969 Zb., prípadne podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom pred 1. januárom 2013, by znamenalo popretie princípu úplného odškodnenia a je z dôvodu zákazu pravej retroaktivity právnych predpisov vylúčené (sp. zn. 7Cdo/262/2015, 6Cdo/142/2023). Okrem toho by takýto postup bol v rozpore s elementárnou spravodlivosťou, pretože v prípadoch tzv. odškodňovania obetí trestných činov podľa zákonov č. 215/2006 Z. z. a č. 274/2017 Z. z. štát nie je priamym škodcom či páchatelom trestného činu. Primárnym účelom zákonov č. 215/2006 Z. z. a č. 274/2017 Z. z. je uľahčenie pozície obete pri vymáhaní náhrady nemajetkovej ujmy: Aby sa obeť nemusela vystavovať sekundárnej viktimizácii v priamom spore s páchatelom trestného činu o náhradu ujmy, preberá túto úlohu štát, a to do výšky zákonom stanovených limitov. Nejde však o úplnú satisfakciu. V zásade si obeť trestného činu môže nároky týkajúce sa ochrany osobnostných práv, vrátane náhrady nemajetkovej ujmy, uplatňovať priamo voči páchatelovi trestného činu, a to aj nad limity uvedených zákonov. Aj v prípade obetí trestných činov síce možno hovoriť o sekundárnej zodpovednosti štátu za to, že dostatočne nezaistil bezpečnosť svojich obyvateľov, táto zodpovednosť je však neporovnateľná s priamou zodpovednosťou páchatela násilného trestného činu. V prípade ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom štátu je to však samotný štát, ktorý je primárne zodpovedný za vznik škody.

42. Ani rozhodovaciu činnosť ESLP, v zmysle ktorej „musí byť zohľadnená výška náhrady priznávaná za telesné zranenia alebo priznávaná obetiam násilných trestných činov“ (napr. rozhodnutie Karhuvaara a Iltalehti proti Fínsku, ako ho cituje žalovaná v dovolaní) nemožno chápať ako odkaz na vnútroštátne predpisy o tzv. odškodňovaní obetí násilných trestných činov, pokiaľ je toto odškodňovanie obmedzené zákonnými limitmi. V prípade zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. alebo č. 514/2003 Z. z. bol samotný štát „páchatelom“, teda tým, kto priamo zodpovedá za nezákonnosť rozhodnutia alebo nesprávny úradný postup, preto štát musí niesť plnú zodpovednosť za svoje nezákonné konanie, vrátane finančnej náhrady nemajetkovej ujmy. „Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie fyzickej osoby nesvedčí sudcom bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť“ (4Cdo/125/2019). V právnom štáte právny poriadok nechráni štátnu moc pred občanmi. Právny poriadok v právnom štáte určuje postup orgánov verejnej správy tak, aby neboli porušované práva občanov (I. ÚS 273/2021).

43. S argumentom dovolateľky, že za následky spojené s medializáciou trestnej veci nenesie žiadnu

zodpovednosť, by bolo možné súhlasiť len pokiaľ by išlo o zverejnenie nepravdivých informácií alebo nerešpektovanie prezumpcie neviny zo strany médií. Pokiaľ však médiá pravdivo informovali o vznesení obvinenia, vzatí do väzby, prípadne o ďalších úkonoch trestného stíhania, teda si len plnili svoju informačnú povinnosť, nie je možné im nič vyčítať. Napokon, pri takýchto správach médiá vychádzajú z informácií, ktoré im poskytujú samotné orgány činné v trestnom konaní (ich hovorcovia). Štát sa nemôže zbaviť zodpovednosti za to, že v dôsledku pravdivého mediálneho informovania o úkonoch trestného stíhania, ktoré sa následne ukáže ako nezákonné, dochádza k prehlbovaniu ujmy na dobrom mene stíhanej osoby (9Cdo/44/2024). Žalovaná v dovolaní netvrdila, že by medializácia, na ktorú odkazoval odvolací súd, spočívala v šírení nepravdivých informácií, za ktoré by boli zodpovedné samotné médiá. Pravdivú medializáciu úkonov trestného stíhania je potrebné považovať za okolnosť, ktorá robí ujmu stíhanej osoby závažnejšou a za ktorú zodpovedá štát.

44. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa v otázke kritérií primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ani v otázke zohľadnenia iných hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodňovanie, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neodklonil. Rovnako odvolací súd nevybočil z medzí judikatúry ESLP označenej žalovanou v dovolaní. Napadnutým rozhodnutím teda nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto dovolací súd dovolanie ako procesne neprípustné odmietol v súlade s § 447 písm. c) CSP.

45. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP v súlade so zásadou úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP). Žalobkyni, ktorá by vzhľadom na úspech v dovolacom konaní mala nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti neúspešnej žalovanej (dovolateľke), však náhradu trov nepriznal, lebo jej preukázateľne v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli (R 72/2018).

46. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.